

Rotterdammers geven suggesties voor rekenkameronderzoek

Enquête onder leden van het Digitaal Stadspanel

Enquêteperiode: 19 september 2019 - 3 oktober 2019

Publicatiedatum: 14 november 2019

In september 2019 vroeg de Rekenkamer Rotterdam de leden van het Digitaal Stadspanel naar welke onderwerpen zij vonden dat de rekenkamer onderzoek zou moeten doen. De rekenkamer heeft alle antwoorden geanalyseerd. Hieruit blijkt dat de panelleden vinden dat de rekenkamer onder meer luchtkwaliteit, goedkope woningen en de groene buitenruimte zou moeten onderzoeken.

Dit document bevat:

1. de achtergrond van deze enquête;
2. de resultaten van deze enquête;
3. de resultaten van een extra enquêtevraag, naar burgerinitiatieven;
4. de kenmerken van de respondenten

Achtergrond

De Rekenkamer Rotterdam onderzoekt of de gemeente de goede dingen doet en of zij die ook goed doet. De onderzoeken van de rekenkamer gaan over uiteenlopende thema's, bijvoorbeeld over [daklozenopvang](#), [de informatiebeveiliging](#) en [het Warmtebedrijf Rotterdam](#), en zijn bedoeld voor de gemeenteraad.

Binnenkort bepaalt de rekenkamer naar welke onderwerpen ze in 2020 onderzoek gaat doen. De rekenkamer kiest de onderwerpen op basis van input van de raad, het college en de ambtelijke diensten. Vorig jaar vroeg de rekenkamer voor het eerst ook om input van Rotterdammers. Dit gebeurde middels het Digitaal Stadspanel van de gemeente Rotterdam (zie onderstaand tekstkader). In opdracht van de rekenkamer vroeg OBI aan de stadspanelleden om twaalf potentiële onderzoeksonderwerpen voor de rekenkamer te rangschikken naar belangrijkheid.

Het Digitaal Stadspanel Rotterdam en samenwerking met OBI

Het Digitaal Stadspanel bestaat uit bewoners van Rotterdam. Iedere Rotterdammer kan zich voor dit panel aanmelden. Het panel heeft momenteel zo'n 7.000 leden. De gemeente Rotterdam gebruikt dit panel onder andere voor het ontwikkelen en evalueren van beleid. Het panel wordt beheerd door de afdeling Onderzoek en Business Intelligence (OBI) van de gemeente Rotterdam.

De rekenkamer heeft vorig jaar en dit jaar met OBI samengewerkt om middels een Stadspanel-enquête de onderzoeksideeën van Rotterdammers in kaart te brengen. De analyse van de resultaten lag daarbij in handen van de rekenkamer.

Na het succes van vorig jaar is het [Digitaal Stadspanel](#) dit jaar gevraagd om breder input te leveren aan het rekenkamer-onderzoeksprogramma. In de peiling die liep van 19 september tot 3 oktober 2019 vroeg de rekenkamer de leden zelf onderzoeksonderwerpen voor de rekenkamer aan te dragen.

Deze uitkomsten (beschreven in de paragraaf Resultaten) zullen worden meegenomen in de rekenkamer-onderzoeksprogrammering voor 2020 en in de programmeringen voor de jaren daarna. Begin 2020 kunt u de onderzoeksprogrammering 2020 inzien op de [website](#) van de rekenkamer.

De resultaten worden niet alleen gebruikt voor de onderzoeksprogrammering maar zijn ook van belang voor de raad en het college. Uit het onderzoek komt namelijk naar voren welke vraagstukken volgens veel Rotterdammers dringend antwoord behoeven.

Resultaten

Er zijn 4.175 panelleden voor het onderzoek uitgenodigd, waarvan 2.591 panelleden de vragenlijst geheel of gedeeltelijk hebben ingevuld (een respons van 62%).

Respondenten kregen een lijst te zien van 11 thema's waar de gemeente Rotterdam zich mee bezig houdt. De respondenten konden zelf aangeven voor welke thema's zij onderzoeksideeën wilden aandragen. Bij elk thema werd een korte inleidende tekst getoond om de onderwerpen te verduidelijken. De twaalf thema's waren:

1. economie, wijken, cultuur en toerisme
2. grote projecten
3. veiligheid en openbare orde
4. duurzaamheid, energietransitie, luchtkwaliteit
5. bouwen en wonen
6. werk, inkomen, armoedebestrijding
7. volksgezondheid, zorg, ouderen en sport
8. onderwijs, jeugd, taal
9. democratie, samenleven, integratie
10. gemeentelijke financiën, organisatie, dienstverlening en communicatie
11. verkeer en openbare ruimte
12. ander thema / idee

ideeën per thema

Opvallend was dat veel panelleden heel oplossingsgericht reageerden. Vaak gaven respondenten aan wat de gemeente volgens hen zou moeten doen om een bepaald probleem aan te pakken. Ook werden er soms zaken genoemd die niet tot de gemeentelijke taken behoren.

Top 17 onderzoeksonderwerpen

De rekenkamer heeft alle aangedragen ideeën (7.254) geclusterd naar onderwerp, ongeacht onder welk thema ze vielen. Deze onderwerpen heeft de rekenkamer dus direct gehaald uit de aangedragen ideeën, en niet op basis van de bovenstaande thema's. Daardoor komen deze onderwerpen dus niet (precies) overeen met deze thema's.

Op die manier bleek dat er 17 onderwerpen waren die 100 keer of vaker door de panelleden zijn genoemd, met een totaal van ruim 2.700 ideeën (38% van het totaal). Het overgrote deel van deze 17 onderwerpen sluit overigens aan bij de lijst van 16 'belangrijke problemen' volgens Rotterdammers die de Omnibusenquêtes van OBI opleverden (zie <https://onderzoek010.nl/document/Feitenkaart-Rotterdammers-over-hun-stad--Omnibusenquete-2019/500>).

Deze 17 onderwerpen zijn hieronder kort uitgewerkt, te beginnen met het meest genoemde onderwerp.

1. luchtkwaliteit

Van alle mogelijke onderwerpen hebben de respondenten het onderwerp Luchtkwaliteit het vaakst genoemd: 327 keer. Respondenten maken zich zorgen om de gezondheidseffecten van onder meer fijnstof in de lucht. Respondenten droegen bijvoorbeeld aan: *“Hoe kan de luchtkwaliteit verder verbeterd worden in de stad?”* Of ze wijzen op de problemen: *“Vieze lucht en gezondheidsproblemen in combinatie met autowegen in de stad.”* Vaak kaartten ze hierbij ook specifiek de invloed van het wegverkeer, de haven of de cruiseschepen op de luchtkwaliteit aan.

2. meer goedkope woningen

Het op één na meest genoemde onderwerp is de behoefte aan meer goedkope woningen in Rotterdam (325 keer). Er zijn ook respondenten die pleiten voor meer middenklasse-woningen (56 keer) of dure woningen (28 keer). In een derde van die 325 reacties gaat specifiek over de behoefte aan starterswoningen/woningen voor jongeren. Een respondent gaf als onderzoekssuggestie bijvoorbeeld mee: *“Hoe de woningnood voor starters, jongeren en lagere inkomens kan worden opgelost en hoe de huren en huizenprijzen betaalbaar kunnen blijven”*. Een ander schrijft: *“meer goedkopere woningen voor starters en “armere” Rotterdammers”*.

3. een groenere buitenruimte

Met 191 ideeën gaat de aandacht van het stadspanel in de derde plaats uit naar hoe de buitenruimte in de stad groener kan worden. Deze panelleden sporen de gemeente aan om meer bomen en struiken te planten, of waarschuwen voor het volbouwen van parken en plantsoenen. Als te onderzoeken kwestie wordt bijvoorbeeld genoemd *“De voordelen van groen in de stad”* of *“Hoe kunnen we mensen overtuigen dat er meer groen nodig is in plaats van nieuwbouw”*.

4. ouderenzorg

Hoe is de zorg voor ouderen georganiseerd en kan dit beter? Dit onderwerp werd zo'n 177 maal genoemd door de respondenten. Het gaat soms specifiek om de thuiszorg die ouderen aan huis krijgen. Zo suggereert een respondent als onderzoeksvraag: *“Hoe kan het dat er momenteel ouderen in ziekenhuisbedden moeten blijven omdat er onvoldoende thuiszorg capaciteit is?”*. Vaak hebben respondenten (ook) vragen over de zorg in verzorgingshuizen. Hoe goed is die zorg, is er genoeg personeel, en (soms) wat zijn de kosten? Dertig respondenten gaven wat dit betreft expliciet aan dat Rotterdam weer verzorgingshuizen zou moeten bouwen voor haar oudere inwoners. *“Terug naar de bejaardenhuizen- hier los je gelijk een deel van de woningnood mee op”* schrijft iemand bijvoorbeeld.

5. autoverkeer

Veel respondenten (170 keer genoemd) gaven aan dat de rekenkamer moet kijken naar maatregelen rondom het terugdringen van (extra vervuilend) autoverkeer in de stad door het instellen van autoluwe, autovrije, milieu- of lage-snelheidszones voor auto's. Een respondent geeft als suggestie: *"Hoe kan er gezorgd worden dat er minder auto's in de stad rijden zonder dat dit ten koste gaat van economische activiteiten"*. Een ander ziet graag *"onderzoek naar mogelijkheden van autoluwe buurten en straten."*

6. culturele integratie

Op plaats zes (159 maal genoemd) komen onderzoeksideeën hoe de integratie van Rotterdammers met een niet-Nederlandse migratie-achtergrond kan worden bevorderd. Respondenten hebben het voornamelijk over integratie 'an sich'. Zij schrijven bijvoorbeeld: *"Integratie van niet-westerse immigranten verdient aandacht"*. Een ander vraagt om een onderzoek naar *"wat [er] leeft onder de diverse bevolkingsgroepen. Wat is de staat van de integratie?"*.

7. afval en zwerfvuil

Ook vaak genoemd (157 maal) zijn issues rondom het verzamelen en ophalen van afval en het vervuilen van de buitenruimte door (zwerf-)afval. Respondenten hebben het over het schoonhouden van de stad, de vuilniscontainers in de straten, het verkeerd aanbieden van vuilnis door bewoners en de wijze en frequentie van vuilnisverzameling door 'de Roteb'. Over de inspanningen van de gemeente om de straten schoon te houden schrijven respondenten bijvoorbeeld: *"De openbare ruimtes verloederen zichtbaar. Het lijkt voor mij als burger dat de Roteb steeds minder schoonmaakt"* of *"we zijn straks het Napels van Nederland"*. Maar ook het verkeerd of niet gebruiken van afvalcontainers door buurtgenoten wordt veel genoemd, soms in combinatie met ongedierteplagen: *"Hoe kunnen we zorgen dat buurtbewoners geen eten meer op straat gooien?"*

8. Feyenoord City en nieuw stadion

Ook het nieuwe Feyenoordstadion en het geplande Feyenoord City komen vaak naar voren als te onderzoeken ontwikkelingen. In totaal 155 antwoorden gaan over dit gebied. *"Wegen de kosten en risico's van Feyenoord City op tegen de baten"* vragen verschillende respondenten zich af. Of de respondenten alleen het stadion of heel Feyenoord City onderzocht zouden willen zien, is niet altijd uit de antwoorden op te maken. Wel is duidelijk dat veel respondenten kritisch zijn over de plannen. Zo schrijft een panellid *"graag aandacht of de gemeente a) voldoende expertise in huis heeft om aan dit grootschalige project deel te nemen en b) de risico's niet veel te rooskleurig heeft ingeschat."*

9. onveilig verkeersgedrag

Veel panelleden vragen ook om onderzoek dat kan bijdragen aan het terugdringen van verkeersonveiligheid die ontstaat doordat verkeersdeelnemers zich niet aan de regels houden (143 maal genoemd). Het gaat dan om fietsers, brommer- en scooterrijders en bestuurders van motoren en auto's. Verschillende respondenten vragen in dit kader om meer handhaving. Fietsers, brommers en scooters zouden onder meer te vaak op de stoep rijden. *“Meer controle op het rijden en verkeer op de trottoirs. Men voelt zich niet meer veilig”* schrijft een respondent bijvoorbeeld. Automobilisten negeren borden en andere weggebruikers rijden vooral te hard. Zo wil een respondent *“een enquête over de veiligheid in de wijk/ de snelheid meten want mensen racen in woonwijken!”*

10. taalonderwijs

Taalonderwijs, en vooral de noodzaak tot meer en beter taalonderwijs, wordt door de panelleden 140 keer genoemd. Zij noemen dan vooral de achteruitgang in de beheersing van het Nederlands, vooral door jongeren en door personen met een migratieachtergrond.

Taalonderwijs en taalachterstanden worden door een deel van deze respondenten genoemd in combinatie met het onderwijs in het algemeen: *“Verbetering kwaliteit van onderwijs en vooral taal. Welke investering moeten we hier nu in doen om toekomstige generaties beter op te leiden.”* Een ander vraagt om: *“extra taalonderwijs aan kinderen die het nodig hebben”*.

11. sporten en bewegen bevorderen

131 panelleden maken zich druk om de gezondheid en de levensstijl van de Rotterdammer. Zij noemen als onderzoeksthema het stimuleren van de Rotterdammer om genoeg te bewegen en / of te sporten (en soms (ook) om gezonder te eten). Door de vergrijzing zien de respondenten de noodzaak om ook onderzoek te doen naar de mogelijkheden voor sporten en beweging door ouderen. *“Sporten houdt gezond, dus onderzoek om ouderen meer aan het sporten te krijgen,”* schrijft een respondent. Daarnaast noemen sommige panelleden ook de strijd tegen overgewicht: *“Wat een hoeveelheid vreettententen in Rotterdam {...} Kom op Rotterdam, doe wat aan preventie van obesitas.”*

12. parkeerbeleid

Het parkeerprobleem in de stad en in de wijken krijgt veel aandacht van de panelleden. Deze 115 vermeldingen gaan onder andere over de hoge parkeertarieven, over het tekort aan parkeerplekken en over asociaal parkeren. *“Hoe is het gesteld met voldoende parkeermogelijkheden in de wijken?”* vraagt een respondent bijvoorbeeld. Panelleden vragen zich ook af in hoeverre het parkeerbeleid effectief is: *“Wordt het tekort aan parkeerplaatsen (in Oud-Charlois bijvoorbeeld) opgelost door het invoeren van betaald parkeren?”*

13. armoedebestrijding

Voor 110 respondenten is armoedebestrijding een thema waar de rekenkamer mee aan de slag moet. Het gaat hen niet alleen om de effectiviteit van het armoedebeleid, maar ook om de toegankelijkheid van regelingen. “Zijn alle regelingen voor armoedebestrijding voldoende bekend en toegankelijk?” vraagt een respondent zich bijvoorbeeld af. “We hebben het zo ingewikkeld gemaakt dat het voor veel mensen niet te volgen is.” Ook de leefsituatie van zogeheten ‘werkende armen’ en ‘verborgen armoede’ komt aan de orde. Een respondent stelt de rekenkamer voor om “te zoeken waar de echte armoede zit (de zgn. stille armoede). Oudere Nederlanders schamen zich nog steeds om hulp te vragen.”

14. dienstverlening en communicatie gemeente

Over de dienstverlening en communicatie van de gemeente naar de burger hebben 112 respondenten verschillende opmerkingen gemaakt. De meerderheid van de opmerkingen heeft betrekking op de dienstverlening: verschillende panelleden ervaren het afhandelen van bijvoorbeeld klachten en vergunningsaanvragen als frustrerend en langzaam. Panelleden oordelen ook negatief over de afname van het aantal fysieke gemeenteloketten (stadskantoren) om bijvoorbeeld een paspoort aan te vragen. Hun zorgen over de gemeentelijke communicatie betreffen onder meer 14010, de publiekswaarschuwing, informatievoorziening over zaken die de wijk aangaan en helder taalgebruik door de gemeente.

15. blauw op straat

“Meer blauw op straat” is een veelgehoorde opmerking onder de 107 respondenten die de rekenkamer wijzen op de noodzaak van meer politie(toezicht) op straat en in de wijken. Een respondent geeft als onderzoeksvraag mee: “Hoe de veiligheid van de burger te garanderen. Meer geld en bevoegdheden naar politie.” Vooral goed contact met een wijkagent wordt door deze groep panelleden gemist. “Onze wijkagent(e) heb ik in geen maanden gezien” schrijft een respondent bijvoorbeeld.

16. criminaliteitsbestrijding

102 panelleden vinden dat de rekenkamer een onderzoek naar criminaliteitsbestrijding door de gemeente moet doen. Zij noemen daarbinnen vooral de aanpak van drugshandel (37 keer), wapenbezit en –geweld (22 keer) en ondermijning (20 keer) als thema’s. Wat betreft ondermijning dragen ze bijvoorbeeld “dubieuze horeca en middenstand” als onderzoeksthema aan: “Hoeveel winkels zijn er in Rotterdam die geen klanten over de vloer krijgen?” Over de bestrijding van drugscriminaliteit vraagt een respondent: “Waar blijft het geld van de drugsmafia?”

17. lusten en lasten van toerisme

Zeker 100 respondenten vinden onderzoek naar toerisme in de stad belangrijk. Wat betreft de kosten vragen zij zich onder andere af hoeveel Rotterdam bereid is te betalen voor het faciliteren van meer toerisme (bijvoorbeeld door het aantrekken voor het Eurovisie Songfestival) en of andere investeringen in de stad en de wijken daardoor niet komen te vervallen. Ook willen de panelleden weten wat het toegenomen toerisme voor de stad oplevert, zowel in positieve als negatieve zin. Regelmatig wordt hierbij verwezen naar de situatie in Amsterdam: “In Amsterdam hebben we gezien hoe toerisme gigantisch uit de hand kon lopen, door gebrek aan gemeentebeleid. Toch willen we in Rotterdam toerisme wel zien groeien, maar dan dus niet op zo'n rampzalige manier. Hoe [doen we] dat dus?”

Resultaten: burgerinitiatieven in Rotterdam

In deze enquête werden de panelleden ook gevraagd om input voor een lopend onderzoek van de rekenkamer, namelijk het onderzoek naar burgerinitiatieven. Burgerinitiatieven zijn initiatieven die Rotterdammers nemen om een steentje bij te dragen aan de stad en/of hun directe woonomgeving. De panelleden kregen de volgende vraag voorgelegd: “Kent u dergelijke initiatieven in Rotterdam? Zo ja, kunt u dit initiatief in het kort omschrijven?”

In totaal noemden de panelleden ruim 700 burgerinitiatieven. Hiervan waren er zo'n 240 unieke en concrete initiatieven. Veel betroffen er initiatieven waarbij burgers zelf iets ondernemen, zoals “huiswerkbegeleiding” of “antitroepgroep Rozenburg”. Daarnaast waren er suggesties die gingen over samenwerken met de gemeente aan plannen voor de stad of wijk, zoals “Mooi, Mooier, Middelland” en er waren initiatieven die gingen over het voeren van actie om iets gedaan te krijgen, bijvoorbeeld “minder studenten in Kralingen” of “meer groen in de wijk De Esch”.

Panelleden benoemden een aantal initiatieven erg vaak, zoals de schaatsbaan aan het Toepad bij Kralingen (zo'n 35 keer), de Luchtsingel bij het Hofplein (zo'n 57 keer) en RIF010 (zo'n 46 keer), een surfattractie in het centrum die nog niet is aangelegd. Deze initiatieven hebben blijkbaar een grote bekendheid onder de Rotterdammers.

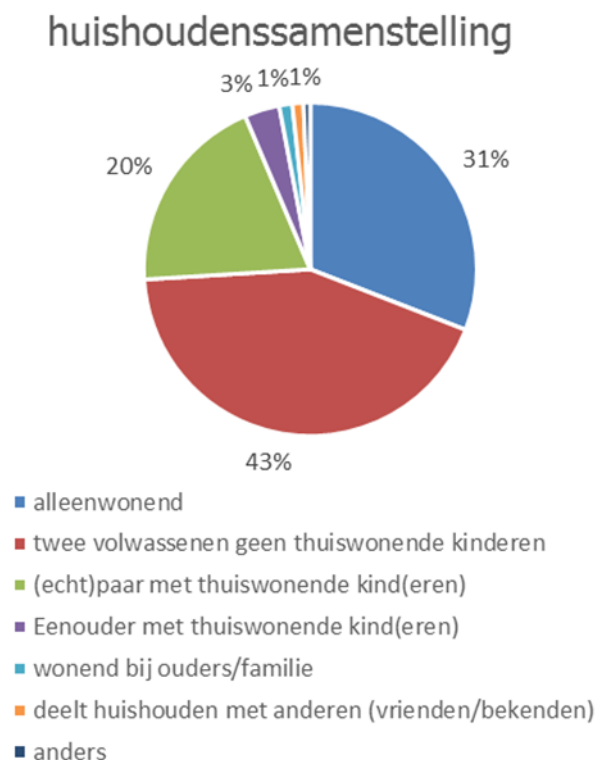
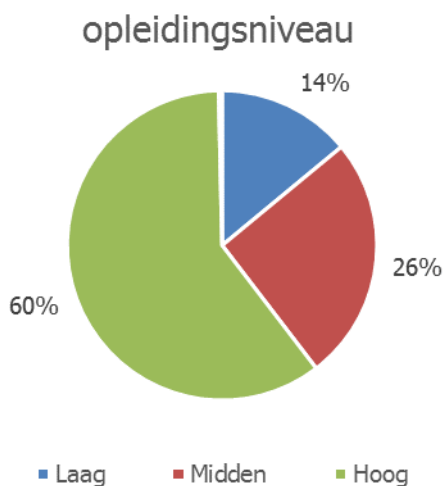
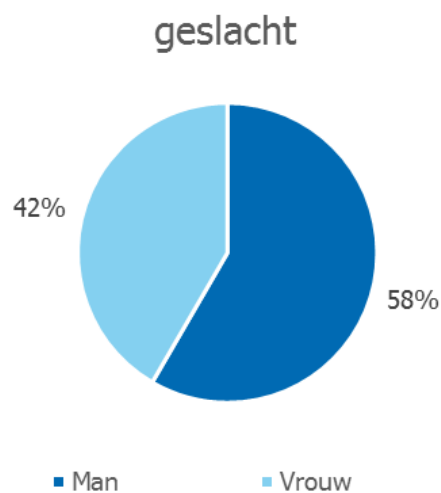
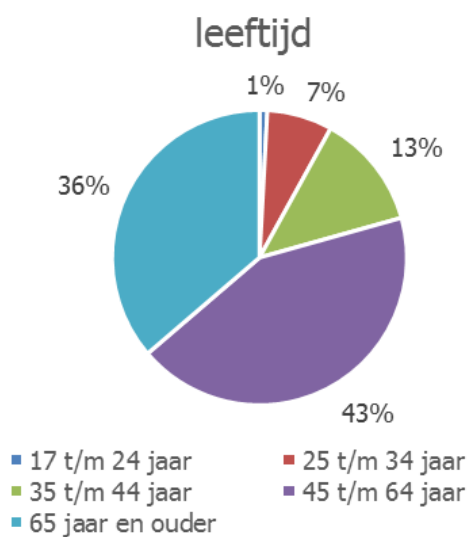
De genoemde initiatieven gebruikt de rekenkamer om een beeld te schetsen van de aard en omvang van Rotterdamse burgerinitiatieven. Recentelijk heeft de rekenkamer zo'n acht initiatieven van de panelleden op een 'shortlist' geplaatst. Vanuit de shortlist worden initiatieven geselecteerd voor het uitgebreide onderzoek.

Voor meer informatie over het rekenkameronderzoek naar burgerinitiatieven verwijzen we u graag naar de onderzoeksopzet, deze vindt u [hier](#).

Kenmerken respondenten

Welke eigenschappen hebben de respondenten van deze vragenlijst? Uit analyse van de achtergrondkenmerken van de deelnemers blijkt dat het overgrote deel (79%) van hen ouder is dan 45 jaar. Slechts acht procent van de respondenten is jonger dan 35 jaar. Daarnaast deden meer mannen (58%) dan vrouwen (42%) mee aan het onderzoek. De meeste respondenten maken onderdeel uit van een huishouden zonder (thuiswonende) kinderen en zijn hoger opgeleid (hoogst afgeronde opleiding is HBO of hoger).

De respondenten zijn gelijkmatig over de deelgebieden verdeeld; de procentuele verdeling komt redelijk overeen met de relatieve hoeveelheid inwoners. Uitzonderingen hierop vormen de deelgebieden Rotterdam Centrum (relatief veel respondenten ten opzichte van het aantal inwoners), Rotterdam Charlois en Hoogvliet (relatief weinig respondenten ten opzichte van het aantal inwoners).

representativiteit deelgebieden

